

poprej plača vinogradnik od vinograda visok davek in sedaj pa se naj plačuje poseben davek od pridelka. Vzamimo samo primer: Kmet-vinogradnik ima pri hiši 10 oseb. Skozi celo leto rab po vprečno na mesec vsaj 300 litrov pijače, t. j. za celo 36 hektolitrov. Če računamo od tega 9 hektolitrov vina in 27 hektolitrov sadjeveca, bo plačal kmet od vina $9 \times 32 K = 288 K$ in od sadjeveca $27 \times 8 K = 216 K$ t. j. skupno 504 K! Ali ni to ogromna svota za kmet kega posestnika? Nasledek tega bo, da bodo kmetski delavci le redkokaj dobili krepčilno pijačo. Kmet bo zopet bolj težko dobil delavce in nezadovoljnost na kmetih bo še večja.

Z vinskim davkom, če se bo res upeljal, pa bo združenih še mnogo drugih sitnosti. Kmet bo oropan svobode, letati bo moral k financarjem, zgubil bo mnogo časa, izpostavljen bo nevarnosti, da se ga kaznuje, če se ne bo držal postavnih predpisov in financarji bodo stikali po prešah, kletih in drugih shrambah. Kmet bo mora tako rekoč tuje ljudi, ki se niso nič trudili pri delovanju vina, prositi, če si bo smel privoščiti kozarček lastnega pridelka.

Danes, ko to pišemo, še vinski davek ni postava. Finančni minister ga je še le predložil državnemu zboru v presojo. V kratkem bodo državni poslanci odločili, ali se vinski davek sprjme ali pa ne. Kakor zvedo, se bodo posebno slovenski poslanci naše Slovenske Kmetijske Zveze vneto potegnili za naše vinogradnike in se bodo z vsemi silami borili proti sprejetju tega davka. Boj bo gotovo hud. V državnem zboru kmetski zastopniki nimajo večine, poleg tega pa se še kmetski poslanci severnih dežel, kjer ne raste vino, gotovo ne bodo posebno zoperstavliali novemu davku. Gotovo se torej ni, ali bo vladni predlog sprejet ali ne. Upamo, da bodo slovenski kmetski zastopniki storili vse, da obranijo slovenske vinogradnike pred tem ogromnim bremenom.

Najnovejše vesti o gospodarstvu v Gradcu

Naše čitatelje bo gotovo zanimalo, kako nemški Gradčani in nemški uradniki gospodarijo z našim denarjem, kako za visok denar kupujejo od ogrskih židov slabo blago in ga mečejo pozreje na gnoj, kako nam hočejo zapleniti sadjevec in kako oskrbujejo Gradec in druga nemška mesta s premogom, kmetom pa kažejo prazno roko. V naslednjem nekaj sličic graškega nemškega gospodarstva.

Na naslov grofa Claryja, cesarskega namestnika v Gradcu. Štajerski davko plačevalci hočejo imeti kratek odgovor na kratko vprašanje: Ali je res, da ima nakupovalnica Vaše namestnije pri »Länderbanki« najetega denarja 16 milijonov kron? Koliko je tega denarja kriega? Koliko je primanjkljaja? To nas zanima, ker bomo mi davkoplačevalci tisti, ki bomo morali plačevati primanjkljaj s svojimi davki.

Lepe kupčijske zadeve v naših centralah. Pisalo se je v raznih nemških listih o nakupu buč, ki so bile vse pokvarjene, s posredovanjem nekega madžarskega žida. Zatrjuje se v listih, da je šlo s tem v izgubo 900.000 K. Kdo bo to izgubo trpel, še do danes ni dognano. Ali bo trpela štajerska namestnija, ali tvrdka Smrkovsky v Pragi, ki je prevzela nakupovanje? Nakupovanje teh gospodov, ki delujejo tako skrbno pri zelenih mizah, je prav značilno. Za vagon buč, kakoršnjih leži na Štajerskem še sedaj vse polno na polju, so plačali madžarskemu židu 46.000 K. Primerjamo: Za vagon pšenice se je plačalo našemu kmetu 4200 K, za vagon krompirja pa 1500 K. Madžarske buče so bile najbrž pozlačene, da so bile tako drage. Za uživanje niso bile, ker so morali vse vreči na gnoj. Gospodje v Gradcu morajo pač visoko ceniti in izredno čislati madžarske buče, katere so plačali madžarskemu židu po 4 K 60 v za 1 kg, dočim je bila cena domačih buč na graškem trgu po 40 v kilogram.

Nov napad na kmetijstvo — tudi sadjevec hočejo zapleniti. Pri cesarski namestniji v Gradcu so zopet zasnovali nov načrt in že izdelali naredbo, da zaplenijo sadjevec v deželi. Odredba določi, da sme nakupovati in prodajati sadjevec le takozvana »Verkehrsstelle für

Obtmost« (Prometni urad za sadjevec) pri namestniji v Gradcu. Ta centrala si tudi sme izbrati legitimirane nakupovalce. Pridelovalec bi moral svoj sadjevec ponuditi tej centrali na prodaj in centrala bi smela pri pridelovalcu tudi zapleniti sadjevec. Višek vsega je pa še to, da nameravajo določiti v naredbi, koliko domače pijače sme pridelovalec pridržati za sebe in za svoje ljudi. Proti bi bil po tej naredbi popolnoma nemogoč, ker bi bil navezan na prevozno dovoljenje. Določene so tudi v odredbi najvišje cene, in sicer 70 K hektoliter, pomešan z vodo 60 K, hrusevec 1. vrste 65 K, II. 50 K, sadni kis 25 K hektoliter. Ko se je izvedelo o teh namerah, sta se deželna odborika Franc grof Attems in dr. Verstovšek takoj zglasila in svarila pred tem, da bi se zabranilo prosto nakupovanje sadjeveca. O tej zadevi se je vršilo v torek še enkrat posvetovanje raznih strokovnjakov v Gradcu, katere je odposlal deželni odbor in Kmetijska družba, da naj skušajo prepričati deželno vlad o škodljivosti nameravane odredbe.

Oskrba dežele s premogom. Določilo se je v zadnjem času, da se za Štajersko od 1. novembra naprej odkaze 50.450 ton premoga. Dasiravno je to velika količina, vendar to nikakor ne zadostuje potrebščini. Razdeljevanje bo za vso deželo oskrbela komisija s sedežem v Gradcu. Ta je že določila, da se mora kurivo najprvo odkazati za industrijo in večja mesta, na deželo se pa sploh ne nakaže nič premoga. Opozarjamo zaradi tega že sedaj ljudi na deželi, da se ne zanašajo na dovoz premoga, ter da si sami priskrbijo na katerikoli način kurjavo. Odločno pa moramo protestirati, da v tej zadevi odločujejo le člani komisije, ki so Gradčani in kateri na čelu je advokat dr. Wütte. Zopet nov dokaz, kako so ti gospodje prijazni napram našemu kmetu. Kmet mora vse dati meščanu, meščan pa mu niti ne prvošči premoga.

Take reči izvemc iz Gradca. In pri vsem tem bi se naj štajerski slovenski kmet poljuboval bič, s katerim ga tepejo nemški sodeželani in uradniki — tuji? Že dosedaj so bila vsa rekviriranja raznih pridelkov in živine na Štajerskem vsled krivde uradnikov-tujcev, ki gospodarijo v deželi, najbolj huda, da menda nikjer v Avstriji tako. Sedaj nam še celo bočejo vzeti sadjevec, da bodo z njim zopet obogateli nemški židovi. Čimbolj smrdi pri raznih centralah, temveč jim grof Clary dovoljuje. Daleč, daleč smo prišli pod gospodstvom grofa Claryja!

Na bojiščih.

Na italijanski fronti se je zopet začel krvavi ples. Topovi gromijo noč in dan s tako silo, da celo v naših krajih od zračnih valov sklepetajo okna. Posebno hud ogenj je na severnem krilu primorske fronte. Napadajo naši in Italijani. Domneva se, da bo bitka, ki se bo bila prihodnje dni na naši primorski fronti, ena najbolj krvavih bitk, kar se jih je še bilo v sedanji vojski. — Cesar Karel je zadnje dni obiskal tirolsko fronto, kar je, kakor pravijo, ugodno znamenje. — Na ruskem in rumunskem bojišču, kjer stojijo avstrijske čete, mir. Edino na severu je nemška armada dosepla zopet nekaj uspehov. V morskem zalivu pri Rigi je zasedla tri važne otoke: Oesel, Moon in Dagö. Vjela je nad 20.000 Rusov in vplenila nad 100 topov. — Na francoskem bojišču se bitka nadaljuje, posebno v Flandriji. Nemci se polagoma umikajo. V noči od 19. na 20. oktobra so nemški Cepelini napadli Angleško in metali bombe na nekatera mesta. Na povratku so se 4 cepelini vsled goste megle izgubili ter so zabredli na francosko bojišče, kjer so jih sestrelili ali pa prisilili k izkrcanju. — V Macedoniji in Albaniji naše čete krepko zavračajo napadajočega sovražnika. — Na turških frontah položaj večinoma nespremenjen.

Razne politične vesti.

Državni zbor je v petkovi seji nadaljeval razpravo o začasnem proračunu. Celjski poslanec Markl je izrekel grožnjo, da bo vlada zadel na najhujši odpor, če se ne bo ozirala na

nemške zahteve in želje. Za njim je govoril poslanec dr. Korosec, ki je krepko označil jugoslovanske zahteve (Njegov govor prinašamo na uvodnem mestu.) Tudi dalmatinski poslanec Trešić Pavičić zahteva združenje Jugoslovancev. Poslanec Roškar je začel svoj govor v slovenskem jeziku ter nadaljeval nemški. Omenil je celo vrsto zahtev slovenskega kmetskega ljudstva, med drugimi, da se naj odpustijo od vojaške službe kmetski rokodelci, da se da za kmetska dela primernih delavskih moči, da se dovolijo vojakom, kmetom pravočasno žetveni dopusti, ter se je pritoževal o načina rekviriranja, h kateremu se Spodnje Štajersko pritegne vselej v veliko večji meri kakor druge dele dežele. Dolžnost zbornice in vlade je, delati na to, da bodo vzi ali vsi avstrijski narodi neomejeno enake pravice, da bi zamogli po častnem miru naša presvetla vladarska hiša in z njo vse v polni ljubezni udano prebivalstvo vseh stanov in narodnosti uživati svojo srečo v naši skupni domovini. (Pritrjevanje).

V torek, dne 23. oktobra se je vršilo glasovanje o začasnem proračunu. Seidlerjevo ministertvo je doživelo prav občuten poraz, zahtevalo je namreč šestmesečni začasni proračun, ki pa je bil odklonjen z 245 glasov proti 175. To glasovanje je pravzaprav nezaupnica, in v vsaki, v resnici parlamentarno vladani državi bi vlada odstopila. Seidler pa ima debelejšo kožo in zato je ostal. Po milosti Poljakov je dobil štirimesečni začasni proračun, ki sega do konca februarja 1918. Za ta proračun je glasovalo 227 poslancev, in sicer liberalni Nemci, kršč. socialci, Poljaki, Italijani iz Primorskega, Rusini iz Bukovine, Rumuni in Židje. Proti je glasovalo 170 poslancev in sicer Jugoslovani, Čehi in socialni demokratje. Pred glasovanjem je govoril finančni minister Wimmer in nekateri poslanci, med njimi slovenski poslanec Hladnik, da Jugoslovani odločno odklanjajo sumničenje, da zategadelj glasujejo proti proračunu, ker niso dovolj domoljubni. Ker smo Slovenci še vedno zatirani od vseh strani, ne moremo glasovati z vlado. Slovenski poslanci tudi ne morejo prevzeti odgovornosti napram ljudstvu in dovoljevati vladi sredstev za nadaljevanje vojske. Mero-dajni krogi naj se raje resno lotijo dela za mir in naj ne sledijo vabilu nemških strank, ki so za nadaljevanje vojske. Prihodnja seja v petek, dne 26. oktobra.

Poslanec dr. Benkovič in tovariši so vprašali vladu, zakaj je vojaška uprava odpoklicala vojne vjetnike, ki so bili zaposleni pri kmetih in obrtnikih na Slovenskem Štajerskem, in zakaj se po železnica južno od Maribora ne sme prevažati ne vina, ne sadjeveca in ne praznih sodov.

V petkovi seji je poslanec Hladnik vložil ostro interpelacijo na ministra za deželno brambo radi zaplembe zvonov in piščalk pri cerkvenih orglah. Poslanec povdarja v interpelaciji, da se rekvirira kovine, posebno zvonove in strehe samo pri katoliških cerkvah in zavodih, dočim je n. pr. na Dunaju še na stotine hiš, ki so pokrite z bakrom, a tega ne vzamejo. Tudi cena za zvonovino in bakreno streho je daleč prenizka. Vlada plača za zvonove samo 4 K za kilogram. Zahtevati je treba, da vlada razmeram primerno odškodnino za odvzete zvonove doplača. Po vojski si večina cerkev radi ubožnosti ne bo mogla več nabaviti zvonov. In zakaj vlada oziroma vojaška uprava izroča rekvirirane zvonove Židovom v oskrbo?

— Namesto rajnega dr. Kreka je bil v parlamentarno komisijo Jugoslovanskega kluba izvoljen poslanec dr. Lovro Poganičnik.

V Zagrebu so se pretekli teden vršile nadomestne volitve v mestni svet. Zmagali so kandidati združenih hrvatskih strank, ki so za ujedinjenje Jugoslovancev. Nasprotna stranka, takozvani Frankovci, ki so proti ujedinjenju, so propadli na celi črti. Naša skupna jugoslovanska stvar pridobiva tudi na Hrvatskem vedno več pripadnikov.

Bosanci se zelo navdušujejo za združenje vseh jugoslovanskih dežel v skupno državo pod habsburškim žezlom. Sarajevski nadškof in veliki hrvatski rodoljub dr. Stadler je poslal cesarju Karlu pismo, v katerem ga prosi, naj združi vse jugoslovanske dežele in ozemlja v lastno državo. Nadškof prosi cesarja, naj sprejme dva njegova zastopnika, ki bosta cesarju natančneje opisala njegove načrte. V hrvatskih listih sta se oglasila tudi voditelj bosanskih Hrvatov dr. Suna-